

NAAR HUIS MET EEN SONDE

DOOR DE PLASBUIS

INHOUD

01	Inleiding	4
02	De sonde	4
03	De urinezak	5
04	Het kraantje	7
05	Dagelijkse zorg	8
06	Levensstijl	8
07	Verpleegkundige zorg	8
08	Kostprijs	9
09	Hulpmiddelen	10
10	Nevenwerkingen	11
11	Speciale zorgen	12
12	Alarmtekens	13

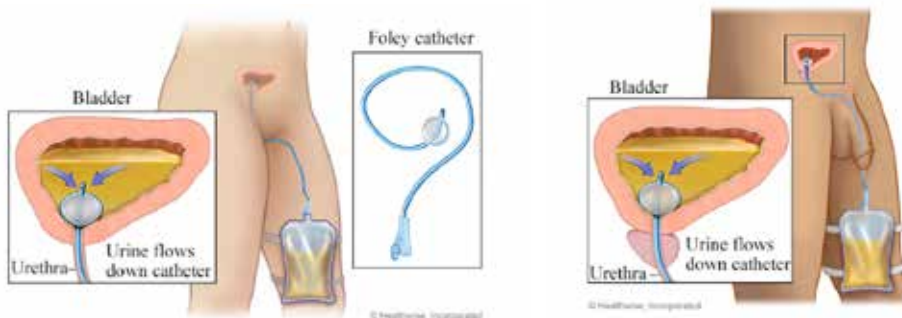
01 INLEIDING

In deze brochure krijgt u advies over de verzorging van en het leven met een sonde door de plasbuis. U vindt hier algemene informatie, dus mogelijk is niet alles op u van toepassing. Hebt u nog vragen, spreek dan de verpleegkundigen van de polikliniek of verpleegafdeling of uw behandelende arts aan.

02 DE SONDE

Uw arts heeft een tijdelijke of blijvende verblijfssonde voorgeschreven.

Een verblijfssonde is een soepel, dun buisje dat door de plasbuis tot in de blaas geschoven wordt (= transurethrale sonde - figuur 1).

Figuur 1: Verblijfssonde bij vrouw en man

De sonde blijft langere tijd in uw blaas zitten en is verbonden met een urinezak of met een kraantje (figuur 2).

Figuur 2: Kraantjes

03 DE URINEZAK

Als de sonde verbonden is met een urinezak, is uw blaas continu leeg. Dat wil zeggen dat elke druppel urine die de nieren produceren door de sonde naar buiten vloeit.

Wanneer u met de sonde naar huis gaat, krijgt u van de verpleegkundige een beenzak. Dit is een urinezak die u op uw been kunt dragen, onder uw kledij. Onderaan de beenzak zit een kraantje om de zak leeg te maken.

De beenzak legen

U moet de beenzak om de vier tot zes uur legen of wanneer de zak voor tweederde gevuld is. Dat doet u door een voet op de rand van het toilet te zetten. U richt de kraan op de toiletpot en opent ze (figuur 3).

Figuur 3: De urinezak leegmaken in het toilet

Waar draagt u de beenzak?

U kunt de beenzak op uw bovenbeen of onderbeen dragen. De lengte van de leiding en de beenriempjes zijn aanpasbaar. U kunt dus een rok of korte broek dragen als u de beenzak op het bovenbeen draagt. Draagt u de beenzak op het onderbeen, steek dan het kraantje in uw kous zodat het niet zichtbaar is wanneer u gaat zitten (figuur 4).

Figuur 4: Kraantje weggestoken in de kous

Nachtzak

Voor het slapengaan verbindt u het uiteinde van de beenzak met een nachtzak. De nachtzak is een zak waar twee liter urine in kan, zodat u 's nachts niet moet opstaan om de zak leeg te maken. U mag in geen geval de verbinding tussen de sonde en de beenzak openen om een nachtzak aan te koppelen (figuur 5).

Figuur 5: Verboden te ontkoppelen

Figuur 6: Doorkoppelen beenzak naar nachtzak

Figuur 7: De nachtzak doorspoelen met water

Nadat u de nachtzak met de beenzak verbonden hebt, opent u het kraantje van de beenzak zodat de urine van de beenzak in de nachtzak kan doorlopen (figuur 6).

U mag de beenzak losmaken van uw been en naast u in bed leggen. De nachtzak legt u het best op de grond naast uw bed. Let wel op dat het kraantje van de nachtzak gesloten is. Tip: leg de nachtzak in een waskom naast uw bed. Als u het kraantje zou vergeten dichtzetten, loopt de urine niet op de vloer.

's Ochtends sluit u het kraantje van de beenzak en maakt u de nachtzak los. U maakt de nachtzak leeg in het toilet. Vervolgens spoelt u de nachtzak door met water (figuur 7) en hangt u ze te drogen. De volgende avond gebruikt u de nachtzak opnieuw.

U kunt eenmaal per week de nachtzak met water en azijn doorspoelen om de urinegeur te verminderen (200 ml water en 100 ml azijn).

Wisseling en terugbetaling

U mag de sonde enkel ontkoppelen om de oude beenzak te verwijderen en een nieuwe aan te koppelen.

Er is terugbetaling voorzien voor 20 been- en 20 nachtzakken per drie maanden. U kunt dus om de vijf dagen de oude beenzak verwisselen voor een nieuwe. Ook de nachtzak kunt u om de vijf dagen wisselen.

Het is heel belangrijk dat de beenzak altijd lager hangt dan de onderbuik. Zo kan de urine altijd vlot aftopen.

04 HET KRAANTJE

Heeft de arts aan het uiteinde van de sonde een kraantje laten bevestigen, dan moet u zelf op gezette tijdstippen uw blaas leegmaken. Uw blaas zal zich gewoon vullen. In plaats van te plassen, opent u het kraantje om de blaas te laten leeglopen (figuur 8 en figuur 9).

Figuur 8: Kraantje open

Figuur 9: Kraantje gesloten

Voelt u plasdrang, ga dan naar het toilet om uw blaas te laten leeglopen door het kraantje te openen. Voelt u geen plasdrang meer, open dan elke vier tot zes uur het kraantje om uw blaas te ledigen. 's Nachts mag u een nachtzak aan het kraantje koppelen. Zo hoeft u niet op te staan om uw blaas te ledigen (figuur 10).

Figuur 10: Nachtzak aan kraantje

05 DAGELIJKSE ZORG

U moet dagelijks de opening van de plasbuis en de sonde reinigen om het risico op urineweginfecties te verminderen.

Was uw genitaliën en de sonde met water en zeep. U mag een douche nemen. Steek dan wel de urinezak in een plastic zak zodat de buitenzijde niet nat wordt. U mag de sonde niet ontkoppelen van de beenzak. Een bad neemt u beter niet.

Wanneer u zich gewassen hebt, kleeft u de sonde weer vast. Zo voorkomt u problemen ter hoogte van de opening van de plasbuis. De sonde mag niet strak aangespannen worden. Mannen kleven de sonde vast op de onderbuik, met de penis omhoog. Voorzie wel ruimte tussen de kleefband en de penis. Vrouwen plakken de sonde vast op het bovenbeen.

Scheer eventuele haartjes weg voordat u de sonde vastkleeft, zodat u zich niet epileert wanneer u de kleefband verwijdert.

06 LEVENSTIJL

Het is belangrijk om voldoende te drinken om urineweginfecties te voorkomen. Drink elke dag minstens 1,5 liter water. Zo zorgt u ervoor dat de kiemen die in uw blaas terechtkomen, uitgespoeld worden.

07 VERPLEEGKUNDIGE ZORG

Sondes die lag blijven zitten moeten na een tijdje verwisseld worden. Een verpleegkundige kan de oude sonde verwijderen en een nieuwe plaatsen. Wanneer precies hangt af van de soort sonde:

- ▲ Latexsondes moeten elke week gewisseld worden.
- ▲ Een silicone sonde of een sonde met speciale coating kan langer blijven zitten (6 tot 12 weken).

08 KOSTPRIJS

Been- en nachtzakken

De been- en nachtzakken worden terugbetaald als u een doktersattest hebt. Apothekers kunnen wel een kleine opleg vragen van enkele euro's. De been- en nachtzakken kunt u ook bestellen bij een bandagist.

Kraantje

Het kraantje wordt niet terugbetaald. Het kost ongeveer 8 euro.

Verbandzorg

Als een thuisverpleegkundige voor de verbandzorg instaat, krijgt u dit volledig terugbetaald, mits u een doktersattest hebt.

Sonde verwisselen

Als een thuisverpleegkundige of uw huisarts de sonde verwisselt, moet u die zelf kopen bij de apotheker. De sonde kost ongeveer 10 euro en wordt niet terugbetaald. Plaatsing van de sonde door een thuisverpleegkundige wordt wel terugbetaald. Als de huisarts de sonde verwisselt, betaalt u de doktersconsultatie.

Laat u de sonde in het ziekenhuis verwisselen, dan moet u hiervoor op consultatie gaan bij een uroloog. Het ziekenhuis betaalt de sonde en u betaalt de consultatie bij de uroloog en ongeveer 10 euro voor het wisselen van de sonde. De exacte prijs kunt u opvragen bij de hoofdverpleegkundige van de polikliniek.

09 HULPMIDDELEN

Volgende hulpmiddelen zijn niet noodzakelijk, maar kunnen handig zijn. Ze worden niet terugbetaald.

Beenzakhouder

Figuur 11: Beenzakhouder

U kunt de beenzak met een beenzakhouder dragen in plaats van met beenriempjes (figuur 11). Zo'n houder kost ongeveer 15 euro (voor 2 stuks).

Bedhaak

De nachtzak kunt u ophangen aan een bedhaak zodat hij niet op de grond hoeft te liggen. Deze bedhaak wordt vaak gratis geleverd bij de nachtzakken.

'Kousenbandje'

Sommige firma's leveren een soort 'kousenbandje' waarmee u de sonde of de beenzak ter hoogte van het been nog eens extra kunt fixeren zonder een kleefpleister te gebruiken.

10 NEVENWERKINGEN

Een sonde heeft enkele vervelende nevenwerkingen. Het blijft een vreemd voorwerp in uw lichaam, iets dat er eigenlijk niet hoort te zitten. Laat u niet afschrikken door onderstaande opsomming. U zal hoogstwaarschijnlijk niet met alle nevenwerkingen te maken krijgen. Of u er last van krijgt en hoe erg verschilt van persoon tot persoon en is onvoorspelbaar. Spreek met uw arts als u last hebt van een of meerdere nevenwerkingen.

Blaaskrampen

Blaaskrampen zijn pijnlijke samentrekkingen van de blaas. U kunt ook voortdurend het gevoel hebben dat u moet gaan plassen. Soms hebt u op dat moment last van urineverlies naast de sonde of door de plasbuis. De blaaskrampen worden meestal veroorzaakt door de blaassonde. De blaas wil dit vreemd voorwerp immers uit de blaas duwen.

U drinkt het best minimum 1,5 liter water per dag om de blaaskrampen te verminderen. Zijn de klachten te erg, dan kan de arts medicatie voorschrijven om uw blaas rustiger te maken. U moet de inname van deze medicatie wel stopzetten op de dag dat de blaassonde verwijderd wordt. Zo niet zal uw blaas nadien een minder grote samentrekkingskracht hebben.

Urineweginfectie

Met een blaassonde loopt u een groter risico om urineweginfecties te ontwikkelen. Als u symptomen van een blaasontsteking en koorts hebt, start de uroloog antibiotica op. Deze symptomen zijn urineverlies naast de sonde of door de plasbuis, troebele urine, plasdrang en mogelijk bloed bij de urine.

Als u een sonde met een kraantje hebt, verbind dan de sonde met een urinezak en laat het kraantje openstaan. Dit zorgt ervoor dat de kiemen die u een ontsteking bezorgen uit de blaas gespoeld worden. Een warme, vochtige omgeving met een vreemd voorwerp erin (=de sonde) is immers een ideale broedplaats voor kiemen.

Wanneer u geen blaassonde meer hebt, wijzen volgende tekenen op een blaasontsteking:

- ▲ Pijnlijk plassen
- ▲ Dikwijls moeten plassen
- ▲ Kleine plasjes
- ▲ Haast hebben om op tijd op het toilet te geraken
- ▲ Soms bloed bij de urine of koorts

Pijn

Sommige mensen met een sonde door de plasbuis hebben last van pijn ter hoogte van de opening van de plasbuis. Die kan veroorzaakt worden door de wrijving van de sonde in de opening van de plasbuis. Om pijn te voorkomen, fixeert u de sonde met een kleefpleister.

11 SPECIALE ZORGEN

Verstopte sonde

Tekenen die kunnen wijzen op een verstopte sonde zijn:

- ▲ Plasdrang
- ▲ Opgezette onderbuik
- ▲ Aanhoudende pijn in de onderbuik
- ▲ Geen urine als het kraantje openstaat
- ▲ Geen urine in de urinezak
- ▲ Urineverlies naast de sonde of door de plasbuis

Bij erg troebele urine of urine met vlokken erin, kan de sonde ook verstopen. In dit geval verwittigt u de thuisverpleegkundige of de huisarts zodat de sonde kan gespoeld worden.

Urineverlies naast de sonde

Hebt u last van urineverlies naast de sonde dan is het mogelijk dat de sonde of de leiding van de urinezak afgeklemd is, waardoor de urine niet kan aflopen. U kunt ook last hebben van blaaskrampen of een urineweginfectie.

Een dikkere sonde laten plaatsen is meestal geen oplossing voor het urineverlies naast de sonde.

Sonde valt uit

Bel de polikliniek Urologie als de sonde per ongeluk uitvalt of uitgetrokken wordt. Als u de sonde kreeg na een operatie aan de blaas of de plasbuis komt u naar de Spoedgevallendienst. De sonde is

dan essentieel voor de genezing en het slagen van de operatie. Een uroloog moet de blaassonde dan zo snel mogelijk opnieuw plaatsen.

Werd de sonde om andere redenen dan een blaasoperatie of operatie aan de plasbuis geplaatst, bel dan meteen de huisarts van wacht of de polikliniek Urologie. U mag niet langer dan vier uur wachten want uw blaas zal zich ondertussen vullen. Na enige tijd krijgt u pijnlijke plasdrang of raakt uw blaas overrekt.

Seksualiteit

Een sonde kan seks en intimiteit sterk beïnvloeden. Moet u de sonde voor langere tijd dragen, spreek er dan over met uw uroloog. Hij kan u een sonde door de buik voorstellen zodat seksuele betrekkingen mogelijk zijn.

Jaarlijkse controle bij de uroloog

Hebt u een sonde voor lange tijd en wordt de sonde door de huisarts of thuisverpleegkundige gewisseld, dan moet u minstens één keer per jaar op controle te komen bij de uroloog.

12 ALARMTEKENEN

Verwittig dringend uw (huis)arts bij volgende symptomen:

- ▲ Hoge koorts ($\geq 38,5^{\circ}\text{C}$)
- ▲ Rillingen
- ▲ Lage bloeddruk
- ▲ Snelle pols
- ▲ Verwardheid
- ▲ Kortademigheid

Over bloed in de urine hoeft u zich weinig zorgen te maken. Dat is niet abnormaal. Weet ook dat één druppel bloed in de urine, de urine al de kleur van roséwijn geeft.

Verpleegafdeling Urologie

Ingang 50, route 615
T +32 (0)9 332 27 61

Polikliniek Urologie

Ingang 71, route 710
T +32 (0)9 332 22 76

Deze brochure werd enkel ontwikkeld voor gebruik binnen het UZ Gent. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het UZ Gent.

Universitair Ziekenhuis Gent
C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent
T +32 (0)9 332 21 11 | E info@uzgent.be

www.uzgent.be

Volg ons op

